

deringen per
acht te geven
verschijnende
ank der Gen.
an eventueel
fende ernstig

stemming de
stuurlijk eens
er debat zien
te verootmoe-
loer verschil-
voorstel van

met het ver-
het wel wijs
beslissing te

het voorstel
ver allen het

zwaren tegen
i van onrust

conclusies
wonder van
lek.

ij het stand-
n kunnen de
genomen. Als
aat ook daar

kan worden
en op de be-

conclusie los

te doen ver-

lijk schrijven
iërd.

the theologie.

over de aan-
ven opdracht

theologie.

is voor:

ondentie met
t zij iemand

oordeel kun-
doeld in art.

ellen en aan
en naar eigen

h zooveel als

te keuren en
or de Synode

antwoordelijk-
i in Acta 38

nnen nemen;
i zorg willen

drift in het

een uitgever
uitgave tegen

n oplage van
verdeeld over

oor een doel-
n, die zij noe-

adressen zij
neest in aan-

putaten werd
i bedrag naar

leinst bedrag
dracht noodig

deputaten ter

Curaçao.

van de Geref.

i uit het rap-
port. De

ten dank der
zorgen, welke

ook aan depu-

wijk Curaçao

wijk Curaçao

de van de in-
ang-West:

voor dat doel
classis 's-Gr.

en grooten ijver door den wijkraad Curaçao en inzonder-
heid door Ds en Mevr. Kroeze aan den dag gelegd;

6. een schrijven te zenden aan Ds en Mevr. J. C. Houtzagers te Voorschoten, waarin zij gedankt worden
voor den belangelozen arbeid op Curaçao verricht
tijdens het verloop van Ds Kroeze in 1938.

Prof. dr K. Dijk bracht hulde aan deputaten voor
de militairen en aan Ds en Mevr. Kroeze en wees er
op, dat in 1934 op Curaçao 48 doop- en belijdende leden
waren, welk getal thans is uitgegroeid tot 350.

Ds N. Duursema vroeg waarom deze zaak niet
als soortgelijke zaken door de betrokken classis kan
worden afgehandeld.

Na beantwoording door den rapporteur werden de
conclusies aangenomen.

IJsselmeergebieden.

Tenslotte rapporteerde ouderling S. van Wijk over
het rapport van deputaten voor de IJsselmeergebieden
en het voorstel van de Part. Synode van Zuid-Holland-
Zuid om onder oogen te zien of deputaten terecht
regeringsubsidie hebben aanvraagd voor kerkbouw te
Wieringerwerf en Slootdorp.

De commissie stelde t.a.v. de eerste zaak de volgende
conclusies voor:

1. de Synode besluite den arbeid van deputaten goed
te keuren en hen dank te zeggen voor het vele vrucht-
dragende werk door hen verricht;

2. deputaten décharge te verleenen van het door hen
gevoerde financieel beheer;

3. opnieuw 5 deputaten voor dezen arbeid te benoe-
men en hun op te dragen:

a. te waken voor de geestelijke belangen van de
Geref. in de IJsselmeergebieden, in het bijzonder ook met
het oog op daar te werkgestelden en werkzoekenden;
b. de ontwikkeling van en/of instandhouding van
het zelfstandig kerkelijk leven zoo krachtig mogelijk
te bevorderen door zoo noodig voor kerkbouw voor-
schotten en financiëlen steun te verstrekken;

c. aan randkerken, die door de ontwikkeling van
staatkundig en economisch leven in het gedrang komen,
financiëlen steun te bieden;

d. eveneens steun te verleenen aan christelijke orga-
nisaties en verenigingen, die gelegenheid geven tot
geestelijke en/of lichamelijke ontspanning;

e. aan alle kerken te verzoeken jaarlijks, zoo mogelijk
in Januari, een collecte te houden voor de hun opge-
dragen taak.

De rapporteur beantwoordde enkele gemaakte
opmerkingen, waarna de conclusies werden aangenomen.

De voorgestelde conclusies t.a.v. het voorstel van Zuid-
Holland-Zuid ontmoetten nogal eenigen tegenstand in
de Synode, o.a. bij de hoogleraren dr K. Dijk en dr
D. Nauta, waarom deze zaak werd aangehouden tot de
zitting van Donderdagmorgen.

Om tegen half elf ging de assessor voor in dank-
gebed en verdaagde de praeses de zitting tot den
volgenden morgen 9 uur.

De een-en-twintigste zitting.

In de Donderdagmorgen aangevangen 21e zitting
werden na opening en appel nominaal de Acta vast-
gesteld en voortgegaan met de behandeling van het
verzoek van de Part. Synode van Zuid-Holland-Zuid
in betrekking tot het aanvaarden van overheids gelden
voor kerkbouw in de

IJsselmeergebieden.

Na overleg stelde de rapporteur, ouderling S. van
Wijk, gewijzigde conclusies voor.

Aan de discussie namen deel prof. dr D. Nauta
(die een kortere conclusie voorstelde) en dr J. Thijls.

De rapporteur maakte bezwaar tegen de conclu-
sie, omdat een principiële uitspraak thans moet vallen
gelijk ook in uitzicht is gesteld en een motiveering ook
moet gegeven worden.

Ds N. Duursema had eveneens bezwaar en wilde
de voorgestelde te conclusie doen vervallen.

De conclusies werden tot na de koffie aangehouden
om prof. Nauta, ds Hoek en den rapporteur gelegenheid
te geven tot samenspreking.

In de middagvergadering diende ouderling S. van
Wijk een nadere conclusie in.

Na eenige discussie verenigde de Synode zich met
een conclusie, waarin zij uitspreekt, dat de bijdragen
uitgekeerd voor den kerkbouw aan de kerken in de
Wieringermeer met de ten opzichte daarvan door de
directie van den Wieringermeerpolder geuite verlangens,
terecht zijn aanvaard.

Tucht over Doopleden.

Hierna kwam aan de orde het rapport van deputaten
voor onderzoek inzake tucht over doopleden, verzoeken
van de Part. Synoden van Gelderland en Groningen,
een voorstel van den kerkeraad van Heemstede en een
bezwarschrift van den kerkeraad van Maasland.

Het rapport van den rapporteur dr A. D. R. Polman
was levoren in druk aan de synodeleden ter hand
gesteld.

Het rapport handelt over het verband der genade,
de verhouding van de doopleden tot het kerkelijk in-
stituut en de roeping der kerk inzake de tucht over
doopleden. Het rapport concludeert, dat de Synode be-
sluite: a. haar bijzondere dank uit te spreken over
de wijze waarop deputaten ad hoc hun gegeven op-
dracht hebben gezien en vervuld; b. niet in te gaan
op het verzoek der Part. Synode van Groningen en
de kerk van Haarlemmermeer-O.Z. en c. voor de tucht
over de doopleden een regeling vast te stellen.

Deze regeling gaat in concept bij het rapport en
handelt achtereenvolgens over de kinderen en de vol-
wassen incomplete leden, die aan de roeping des ver-
bonds ongehoorzaam zijn, waarbij onderscheiden wordt
tusschen: a. afkeerigen; b. nalatigen. Concept-formu-
leren van openbare bekendmakingen met betrekking tot
incomplete leden der gemeente, die in ongehoorzaam-
heid leven, zijn bijgevoegd, resp. een openbare verma-
ning t.a.v. afkeerbare volwassenen, idem t.a.v. nalatigen,
die ongehoorzaam blijven aan den eisch des verbonds
en Christus' naam te belijden en Zijn dood te verkon-
digen en openbare mededeeling van uitsluiting.

Dr W. A. van Es, dankbaar voor de behandeling
dezer materie, had enkele bedenkingen tegen het rap-
port van deputaten en dat van den rapporteur, dat ook

wel wat erg laat verscheen. Deze zaak grijpt diep in
het kerkelijk leven in en spr. kan niet meegaan met den
rapporteur om op het verzoek van de Part. Synode van
Groningen en de kerk van Haarlemmermeer-O.Z. niet
in te gaan. Spr. acht, dat dit rapport in de praktijk
tot ongelijke behandeling aanleiding geven zal. Het
geven van openbare vermaningen aan jonge menschen
in het midden der gemeente kan spr. niet toejuichen.
Ook inzake de attestatie heeft spr. bezwaren. Daarnaast
echter heeft hij ook bezwaren van principiëlen aard.
Spr. had van deputaten meer verwacht, o.a. van de
verhouding van het verband tot het kerkelijk instituut.
Deputaten en commissie hebben het standpunt van Voetius
verlaten, hoewel het toch geheel met de kerkelijke
praktijk overeenstemt. Wat nu wordt voorgesteld acht
spr. in de praktijk onuitvoerbaar. Onderscheid moet
worden gemaakt tusschen plattelands- en kleinere en
grootere stadskerken. Volwassen doopleden worden v.n.
ten plattelande gevonden. De thans door deputaten en
commissie voorgestelde onslachtige regeling zal er toe
kunnen leiden, dat de uitkomsten tegenovergesteld zul-
len zijn aan de verwachtingen. Deze regeling is een
stap achteruit. Men moet in het algemeen niet de onder-
scheidelingen maken, die we kennen, maar tucht oefenen
over doopleden.

In de hoofdpunten kan de Synode wel eenige lijnen
trekken, maar eerst over drie jaar kan een definitief
rapport aan de kerken worden gezonden.

Ds N. Duursema onderschreef het betoog van dr
v. Es en heeft als hoofdbezwaar, dat alles veel te regle-
mentair wordt geregeld.

Ouderling A. Scholten staat wel wat anders tegen-
over deze materie dan beide vorige sprekers.

In Groningen, die toch een grootere stadskerk is dan
Leeuwarden, heeft men wel moeilijkheden met de vol-
wassen doopleden en eenige uniformiteit zou spr. wel
toejuichen. De grootste moeilijkheden zijn die met de
z.g. meelevende volwassen doopleden.

Prof. dr K. Schilder wil met de deur in huis val-
len en voorsien deze belangrijke zaak aan te houden
tot de verdaagde Synode of tot 1942, opdat geen beslis-
singen thans genomen worden, die men later zou be-
treuren. Spr. ontwikkelde voorts enkele bezwaren tegen
het rapport. Naast het goede element van het afwijzen
van het eenzijdig gebruik van Voetius' uitspraak moet
men toch ook niet verwaarlozen het juiste daarin. Het
geldt hier een maatregel, die treffen wil personen, die
vaak slachtoffer zijn van opvoeding in de geslachten
en van een ziekelijke omgeving. Het beeld, dat de
gemeente biedt in prediking en opvoeding, is hier even-
eens van betekenis voor een juist stellen der diagnose.
Spr. acht de Synode thans niet rijp voor het nemen
van een beslissing.

Prof. dr G. Ch. Aalders zou eveneens tal van op-
merkingen willen maken, maar zal ruimsig zijn met den
Synodalen tijd. De Synode van Middelburg sprak niet
ten onrechte uit, dat de kerken voor een regeling van
tucht over doopleden nog niet rijp waren. Het wil spr.
voorkomen, dat zij nog niet rijp zijn. Als men deze re-
geling zou aanvaarden, dan wil spr. het woord incompleet
lid verwijderen.

Tegen den term dooplid zijn ook bezwaren, maar het
is een historische term en dien moet men eerst dan
vervangen, als er een voor in de plaats komt, die notoir
beter is. Men kan dan beter spreken van een onmondig
lid. Spr. constateert, dat er over deze zaak sedert
de reformatie twee stromingen zijn. Als die niet zijn te
vereenigen, dan blijkt dus, dat de tijd metterdaad nog
niet rijp is. Met de beschouwingen van dr v. Es kan
spr. niet meegaan. Spr. hoopte, dat de tijd voor een
regeling als bovengenoemd rijp zou zijn, maar twijfelt
daar aan nu zeer.

De Voorzitter wees op de vele moeilijkheden, die
aan deze zaak kleven. Spr. stelde een vraag over de
Concept-Openbare mededeeling van uitsluiting. Brengt
die geen moeilijkheden?

Hierna was het woord aan den rapporteur, die
verzocht om bezwaren, die er zijn, gemotiveerd bij de
commissie in te dienen, opdat men op de verdaagde
Synode terzake van de commissie een nader advies
ontvangen kan.

De bezwaren van dr v. Es en ds Duursema waren
de commissie bekend. Ze zijn reeds in vorige synodale
rapporten verwerkt. Deputaten zijn op de bezwaren met
naam van dr v. Es serieus ingegaan.

Ds W. L. Milo betreurde als voorzitter der commis-
sie mede de late verschijning van het rapport. De commis-
sie heeft aan deze zaak breede aandacht gewijd.

De Voorzitter stelde voor de zaak op de verdaagde
Synode opnieuw aan de orde te stellen.

Dr v. Es vroeg als er leden zijn, die bezwaren in-
dienen, dat die dan vermenigvuldigd worden en ter
kennis van de Synode zullen worden gebracht.

De Synode ging met het voorstel van den voorzitter
mede.

C.D.U. en N.S.B.

Hierna kwamen opnieuw aan de orde de bezwaar-
schriften van enkele leden der Geref. Kerken, die lid
zijn van de Geref. Ver. voor Daadwerkelijke Vredesactie
en die bezwaard zijn door de conclusies, die de vorige
Synode heeft aangenomen inzake het lidmaatschap van
C.D.U. en N.S.B. Het rapport was vermenigvuldigd,
opdat de leden er kennis van zouden kunnen nemen,
wilt het wat het tweede deel betreft aan adressanten
zal worden toegezonden.

Eerst werden algemeene beschouwingen gehouden
over rapport en conclusies.

Dr J. Thijls wil zich beperken tot het rapport. Wat
over de verklaring van enkele praeadviserende leden
van de Synode van 1936 wordt gezegd, bevredigt spr.
niet. Op deze Synode is door enkele van deze leden
gezegd, waarom zij van hun recht om een verklaring
in de acta te doen opnemen, geen gebruik hebben ge-
maakt en spr. wil dit wel gaarne in het rapport zien
vermeld. Men moet voor censuur in dit geval niet zo-
vele regelen geven.

Prof. dr K. Schilder gaf in overweging de passage
over de tucht oefening in het rapport wat aan te vullen.

Prof. dr J. Ridderbos wilde wel onderscheiden
zien, dat het een rapport is van de commissie aan de
Synode. Spr. wilde zich daarom tot de conclusies be-

perken. Het rapport kan men later in de Acta vinden
en behoeft niet aan adressanten gezonden te worden.

Prof. dr K. Dijk wil met kracht gehandhaafd zien
wat de vorige Synode uitsprak en beperkt zich eveneens
tot de conclusies, waartegen hij een enkel bezwaar heeft.

Hierna beantwoordde de rapporteur ds W. H. v. d.
Vegt de gemaakte opmerkingen, waarna men aan
den koffiemaaltijd ging.

Ds W. H. v. d. Vegt verdedigde hierna nader het
rapport, dat hij toch wilde handhaven.

Prof. dr H. H. Kuypers stelde voor het rapport niet
aan de bezwaarde broeders te zenden. De denkeelden
van ds v. d. Vegt gaan spr. veel te ver. Spr. adviseerde
ds v. d. Vegt, die nauwkeurig Calvijn bestudeert, eens
niet te nemen van wat deze reformator zegt over de
kerkelijke tucht. We moeten niet een heel lijstje maken
van allerlei stroomingen, waarvan de aanhangers buiten
de kerk worden gestooten. Spr. blijft bij het door hem
in 1936 verdedigde standpunt en zal zich in deze zaak
buiten stemming houden.

Prof. dr K. Schilder wilde enkele opmerkingen
maken, die den anderen kant uitgaan. Men kan door
een inleidende formule allen misverstand voorkomen
en het rapport doen strekken tot voorlichting van wie
bezwaard zijn of dwalen. Dat is in 1936 ook gebeurd
t.a.v. de tegenstanders der Gezangen. Het rapport kan
ook de kerkeraden tot leidraad dienen. Bij spr. leeft
allermint de gedachte: er uit. Zij, die voor hun extreme
gedachten propaganda maken, goelen juist de kerk en
de belijdenis er uit en daarom kan het rapport hen tot
onderwijzing dienen.

Dr J. Thijls oordeelde om praktische redenen het zeer
ongewenscht om het rapport adressanten toe te zenden.

Prof. dr J. Ridderbos onderstreepte dit.

Met 24 tegen 17 stemmen besloot de Synode om het
slot van de conclusie te schrappen, en het rapport niet
aan adressanten toe te zenden. Hierna verenigde de
Synode zich met de volgende conclusie:

De Synode, kennis genomen hebbende van de bezwaar-
schriften van enkele leden der „Gereformeerde Vereeni-
ging voor Daadwerkelijke Vredesactie“, inhoudende:

1. bezwaren tegen de conclusie door de Synode van
Amsterdam 1936 aangenomen inzake N.S.B. en C.D.U.
en „verdere niet genoemde organisaties, die den oorlog
in elken vorm antimilitaristisch verwerpen“;

2. een verzoek om deze conclusies met aanbevolen
rapport terug te nemen;

constateerende, dat door hen niet eenig bezwaar is
ingebracht, dat op Schrift en belijdenis gegrond is;

besluit:

a. het verzoek tot intrekking der conclusies (art. 272
Synode van Amsterdam) als niet gemotiveerd af te
wijzen;

b. de bezwaarde broeders ernstig te vermanen zich
te onderwerpen aan de kerkelijke vermaning en tucht
en te leven naar de besluiten, die de Synode heeft
genomen ten aanzien van de organisaties, die op het
standpunt staan van antimilitaristische verwerping van
den oorlog in elken vorm.

Ds W. H. v. d. Vegt rapporteerde ook over een
verzoek van den kerkeraad van Warffum inzake de
wijze van tucht oefening naar aanleiding van de beslu-
ten dienaangaande in verband met de beginselen der
C.D.U.

De commissie stelde de volgende conclusies voor:

1. dat voor de kerkelijke vermaning en tucht, bedoeld
in het besluit der Synode van Amsterdam 1936 (art.
272) niet alleen zij in aanmerking komen, die lid zijn
van de C.D.U., maar ook zij, die buiten het lidmaatschap
dezer organisatie om, er blijk van geven de beginselen
van de C.D.U. te zijn toegedaan;

2. dat het karakter van deze tucht oefening zal af-
hangen van den ernst der dwaling, die in elk bepaald
geval ter beoordeling van den kerkeraad staat;

3. dat de afhouding van het Hellig Avondmaal niet
in alle gevallen moet leiden tot excommunicatie;

4. dat de Synode het niet noodzakelijk acht bij het
rapport van de commissie ad hoc (bijlage LXIV Acta
1936) nog een nadrukkelijk getuigenis van harentwege
te laten uitgaan tegen hen, die de beginselen van de
C.D.U. voorstaan.

De Voorzitter oordeelde, dat men zich tot de be-
ginselen beperken moet.

Na een breedvoerige discussie werd besloten aan de
leden prof. dr J. Ridderbos, prof. dr K. Schilder,
ds T. J. Hagen, dr J. Thijls en ds W. H. v. d. Vegt
op te dragen om deze zaak nader te bezien en Vrijdag-
morgen van rapport te dienen.

Bid- en dankstonden.

Ds H. Meyering rapporteerde hierna over een
voorstel van de classis Bolsward om te komen tot een-
parigheid van handelen tusschen de Chr. kerken bij
bid- en dankstonden en den datum waarop die worden
gehouden en een orgaan van samenspreking door de
resp. kerken te vormen.

De commissie stelde voor aan de classis Den Haag
die daarvoor is aangewezen, in overweging te geven,
met handhaving van het gereformeerde karakter, con-
tact te zoeken met andere kerken.

Na gedachtenwisseling door ds T. J. Hagen, ouder-
ling J. Verwoerd, ds W. H. den Houting, ds
F. C. Meijster en dr A. D. R. Polman en repliek
van den rapporteur, besloot de Synode deze zaak
aan de prudentie van de classis 's-Gravenhage over te
laten.

Het voorstel van de Part. Synode van Noord-Brabant
en Limburg inzake het hulppredikterschap wordt ver-
schoven naar de verdaagde Synode in verband met het
feit, dat het rapport van prof. dr H. H. Kuypers in druk
verschijnen zal.

Doopleden.

Dr A. D. R. Polman rapporteerde over het verzoek
van de Part. Synode van Gelderland betreffende „doop-
leden“ uit andere kerkformaties. Gelderland vraagt of
personen, die op volwassen leeftijd den wensch te ken-
nen geven over te komen uit een andere kerkformatie
tot een der Gereformeerde Kerken, zonder nog toelating
tot de belijdenis des geloofs te vragen, als „doopleden“
aanvaard kunnen worden.

De commissie stelde voor deze vraag ontkennend te
beantwoorden.